

Analýza
předvolebních diskusních pořadů ČT
před volbami do PS PČR v roce 2025

Obrana a bezpečnost

Ekonomika

Superdebata

Praha březen 2026

Analýza předvolebních diskusních pořadů ČT před volbami do PS PČR v roce 2025

Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D. (MUP, FSV UK)

Mgr. Patricie Šinkovičová (MUP, PedF UK)

1 Úvod/Zadání

Tato analýza se věnuje vybraným **diskusním pořadům** zařazeným do vysílání České televize v roce 2025 před volbami do Poslanecké sněmovny PČR, a to: **Obrana a bezpečnost** (moderoval M. Řezníček, délka 1:49:00, <https://www.ceskatelevize.cz/porady/17113857060-volby-2025/225411033590930/>), **Ekonomika** (moderoval D. Takáč, délka 1:53:00, <https://www.ceskatelevize.cz/porady/17113857060-volby-2025/225411033591001/>) a **Superdebata** (moderovala M. Augustová, délka 1:50:20, <https://www.ceskatelevize.cz/porady/17113857060-volby-2025/225411033390001/>).

Analýza, jejíž výsledky tato zpráva obsahuje, vznikla z iniciativy Rady ČT a na zadání, které Rada ČT navrhla.

Cílem předložené analýzy je v souladu s podkladem zasláným Radou ČT a na základě Usnesení Rady ČT ze dne 18. 2. 2025 zjistit, „*nakolik si ČT ve vybraných předvolebních debatách počínala v souladu s povinnostmi média veřejné služby uvedenými v zákoně 483/1991 Sb., o České televizi a v Kodexu České televize*“, a to se zadáním „*Zásadní zřetel necht' je brán k § 2 ZČT a k Preambuli Kodexu České televize (zejména k jejím písmenům a/, b/ a f/)* a článkům 6. a 9. Kodexu (především k bodům 6.1, 6.2, 6.5, 6.8, 9.1 a 9.2)“.

Součástí zadání zasláného Radou ČT je i požadovaná **struktura závěrečné zprávy** v podobě:

- a) *teoretické zarámování analýzy (stručný výklad důležitých pojmů),*
- b) *metodická část (stručné představení využitých metod / metod; přiblížení operacionalizace),*
- c) *hlavní závěry,*
- d) *podrobné závěry,*
- e) *seznam použité odborné literatury.*

Tuto strukturu předkládaná zpráva respektuje a řídí se jí, jen ji rozšiřuje o tento úvod.

Jednotlivé předvolební diskusní pořady jsou vyhodnocovány samostatně (což ostatně zadání předpokládá), a to s důrazem na **roli moderátora** ve vztahu k výše připomenutým ustanovením zákona a Kodexu ČT. Přímé citace jsou doplněné časovým kódem, který označuje začátek citace.

2 Vymezení klíčových pojmů

2.1 Nestrannost

Soudě podle zadání, je výchozím impulzem analýzy snaha zjistit naplňování předmětných norem v rovině **nestrannosti**, resp. zajišťování podmínek pro vyjadřování nejširšího možného spektra názorů a hledisek, viz odst. a/, b/ preambule Kodexu ČT a čl. 6.1 Kodexu (kde se přímo mluví o „*rovnoměrném prostoru k vyjádření*“) a čl. 6.2 tamtéž (kde je vznesen nárok na „*přibližně vyrovnaný*“ prostor poskytnutý politickým stranám).

Ve vztahu k nestrannosti to znamená, že nejde jen o srovnatelný prostor poskytnutý pro vyjádření názorů a hledisek, ale i o **rovnost postavení** těchto hledisek v kontextu sledovaných pořadů. Požadavek „*zachovávat nestrannost*“ se objevuje v čl. 6, odst. 6.1 Kodexu ČT, přičemž je tento požadavek dále specifikován: „*Divák by neměl z jejich (moderátorského) vystupování v pořadu poznat, jaký k diskutovanému problému nebo diskutujícím zaujímají postoj*“, ale moderátoři svým jednáním mají být pro diváka garancí férově vedené diskuse, neboť mají dbát „*na dodržování pravidel čestně vedené diskuse*“. Nestranností tedy Kodex rozumí názorově – nikoliv hodnotově – neutrální postoj.

Nestrannost žurnalistiky, resp. publicistiky – v českém prostředí často mechanicky interpretována jako nástroj potenciální disciplinace médií veřejné služby – je hodnotou sama o sobě, je klíčovým parametrem podílu těchto médií **na vytváření a posilování liberálně demokratického prostředí** ve společnosti, parametrem, o který se opírá legitimita jejich myšlenkové a hodnotové nezávislosti.

S přihlédnutím k faktu, že na základě zadání je v této analýze důraz kladen na roli moderátora, je na místě konkretizovat zadání do otázky:

Které aspekty chování moderátorů sledovaných politických debatních pořadů byly funkční pro naplňování požadavku nestrannosti České televize?

Odpověď na tuto otázku v obecnější rovině znamená ujasnit si, které výrazové prostředky, jež má moderátor politických debatních pořadů k dispozici, jsou konstitutivní z hlediska naplňování požadavku nestrannosti (a požadavků s ní spojených, zejména požadavku na vyváženost).

Obecně platí, že dodržování principu nestrannosti je jedním z významných požadavků na novináře v oblasti zpravodajství a politické publicistiky (včetně předvolebních televizních debat) v liberálně demokratických poměrech. Tento požadavek znamená co nejvíce se vyvarovat užití prostředků a postupů, které by mohly pro diváka signalizovat příklon daného média k některému z politických subjektů politické scény, či naopak rezervovaný až odmítavý vztah k jinému subjektu.

Nestrannost představuje klíčové kritérium chování médií v oblasti zpravodajství a publicistiky a bývá považována za základní podmínku naplňování požadavku objektivity (vedle vyváženosti a věcné správnosti). Přitom zdaleka nepanuje společenská shoda na tom, co je kritériem (ne)naplňování principu nestrannosti. Jedním z možných přístupů je měření

vybraného ukazatele, např. času. Gunter připomíná, že pokud jde o nestrannost, „*samotní vysílatelé se většinou přiklánějí ke stopkám jako kritériu, v němž strany sporu /.../ dostávají víceméně stejnou dávku vysílacího času*“ (Gunter 1997:53).

Nestrannost je ale možné chápat jako kvalitativní ukazatel naplňování určitých kritérií s cílem vyhnout se projevům, které by vykazovaly „*nějakou formu trvalého a systematického upřednostňování jedné strany před druhou, jež by mohlo zmást představu publika o daném tématu či porozumění mu*“ (Gunter 1997:53). Čmejrková v této souvislosti mluví o „neutralistické“ pozici moderátora, když konstatuje: „*(...) protože redaktor dost dobře nemůže být neutrální, snaží se zachovávat alespoň **postoj neutralistický**, tj. vyhýbá se formálním ukazatelům zaujetí*“ (Čmejrková 2003:102, zdůrazněno autorkou). Této „neutralistické“ pozici odpovídá i požadavek formulovaný v čl. 6.1 Kodexu.

Dikce ustanovení zákona a Kodexu směřuje právě ke sledování **prostředků**, jimiž je možné takové „upřednostňování“ realizovat, tedy užití jazykových i mimojazykových prostředků, které by mohly signalizovat příklon média (zosobněného moderátorem) k některému ze subjektů politické scény, či naopak odklon od jiného subjektu. V popředí se tak ocitá **volba a způsob užití ustavených výrazových prostředků verbální i neverbální povahy**, resp. **komunikační funkce**, které užití prostředky v konkrétní promluvě v daném kontextu nabývají.

2.2 Komunikační funkce výpovědi

Každé sdělení (každá výpověď) se děje v konkrétním kontextu, v konkrétní komunikační situaci, tedy výpověď vypovídá cosi nejen světu, ale také o cílech, záměrech, účelu komunikace. Mluví tak do komunikace vstupuje s cílem, **komunikačním záměrem**, komunikačního partnera např. informovat, poučit, přesvědčit, přimět k zaujetí nějakého postoje, vyprovokovat k akci, varovat, zastražit apod. a tento záměr je možné analýzou dané komunikační události pojmenovat.

Každé sdělení má tedy specifickou **funkci**, přičemž tato sdělení (stejně formulované obsahy) se mohou lišit podle komunikační funkce (o tom více Mluvnice 1997:306n., kde se mluví o komunikativní funkci, resp. Grepl, Karlík, Nekola 1995:585n., kde je užit termín komunikační funkce).

Naší ambicí v této analýze je postihnout řečové chování moderátorů, resp. moderátorky, proto naše pozornost bude v duchu konverzační analýzy zaměřena na to, jaké **komunikační funkce výpovědi moderátorů/moderátorky sledovaných debat nesou a jakými jazykovými prostředky je tato funkce signalizována**. Předpokládáme přitom, že základní polohou komunikačního chování moderátora/moderátorky je kladení otázek s účelem získat od účastníků debaty odpovědi (ať jsou jakékoliv), tedy dobrat se informací o světě a rozšířit vědomí publika o nějakou novou informaci (funkce interogativní), případně oznamování faktů přímo moderátorem (funkce asertivní). Pro úplnost dodejme: lze ještě uvažovat o řadě dalších komunikačních funkcí, např. direktivní (výzvové), komisivní (sdělení mající bez ohledu na

formu povahu závazku), permisivní a koncesivní (povolení, odmítnutí, souhlas, nesouhlas), alertní (varování) či expresivní (účelem je dát najevo stanovisko).

Naplňování funkce asertivní a interogativní je základní charakteristikou neutralistického postoje moderátora, o němž byla řeč výše, tedy požadavku nestrannosti. Pokud v některé moderátorově výpovědi převáží jiná funkce z výše uvedených, lze takovou promluvu chápat jako oslabení principu nestrannosti. Přitom platí, že to, „co se říká“ (obsah), není vždy ve zjevném, deklarováném, explicitním vztahu k tomu, „co se tím myslí“, tedy ke komunikační funkci. V takové situaci platí, že „*obsah je v široce chápaném kauzálním vztahu ke komunikační funkci, tj. ve vztahu zdůvodňovacím nebo vysvětlovacím*“ (Grepel, Karlík, Nekola 1995:5).

2.3 Výrazové prostředky (ne)strannosti

Stranění, resp. nestrannost se v elementární podobě dá vysledovat i na úrovni konkrétních verbálních i neverbálních výrazových prostředků využitých při realizaci daného sdělení, v tomto případě předvolební debaty. Může se jednat o prostředky jazykové povahy (zejména v rovině volby konkrétních slov, resp. pojmenování, např. užívání příznakových slov), ale může se jednat o prostředky neverbální, jako je skákání do řeči, výběrově používaná intonační agresivita, ironizace, gestikulace apod. Může se nakonec jednat i o komunikační prostředky dramaturgické povahy (např. scénické řešení studia), které mohou některé účastníky debaty favorizovat, jiné znevýhodňovat.

Zvláštní pozornost si z hlediska zjišťování (ne)strannosti zaslouží prostředky tzv. implicitního hodnocení, tedy slova a slovní spojení nesoucí vedle svého věcného významu i **hodnotící příznak** vyjadřující zpochybnění věrohodnosti, pokárání, pochvalu apod. Za **neutrální (nepříznakový)** se pokládá jazykový prostředek spisovný, frekventovaný, stylově a dobově nezabarvený a neexpresivní. **Takové jazykové prostředky mají v komunikaci univerzální využití, a jejich uplatnění ve výpovědích moderátora tak jeho neutralistickou pozici přímo podporuje** (srov. Krčmová 2017).

I mimojazykové prostředky jsou potenciálně schopné oslabovat naplňování principu nestrannosti, resp. nezájatosti (o tom blíže viz příspěvek *Taxonomie extralingválních prostředků s potenciálem porušovat zásady informační kvality ve zpravodajství* v Jílek, Bednaříková, Svobodová et al. 2016:210n., přičemž to, co se týká zpravodajství, se dá analogicky vztáhnout i na moderování diskusních pořadů).

2.4 Komunikační role moderátora

Pro podloženou kontextuálně ukotvenou interpretaci komunikačního chování moderátora je třeba vymezit i to, v jaké roli moderátor diskusního pořadu vystupuje. Jeho pozice je nepochybně reprezentativní: v rovině institucionální zastupuje dané médium (v tomto případě Českou televizi), v rovině dramaturgické zastupuje veřejnost, v rovině komunikační řídí průběh dohadování, prezentuje tematickou agendu a prosazuje základní principy odpovídajícího slušně

– v dikci Kodexu ČT „čestně“ – vedené diskuse, je tedy **vůči účastníkům** v sociální roli **nadřizené** („hostitelské“).

Jedním z aspektů uplatňování této role, který Kodex ČT vyžaduje, je řečová, resp. jazyková úroveň moderátorova vystupování. Základní, bezpříznakovou polohou je užívání mluvené podoby spisovné češtiny jako prestižního útvaru národního jazyka (včetně tzv. hovorové češtiny), jak stanovuje Kodex ČT v odst. 9.2. Odchylky od spisovné normy jsou tedy příznakové.

Výpovědi je však třeba posuzovat s ohledem na jejich komunikační funkci, s čímž počítá i zmíněný odstavec Kodexu: „*Hlasatelé, moderátoři (...) jsou povinni vyjadřovat se v pořadech zásadně spisovným jazykem, ledaže by citovali či interpretovali výrok či chování jiné osoby nebo by se použití nespisovného výrazujevilo nezastupitelným vzhladem k situaci (...)*“ (zvýraznili autoři analýzy). Ne každé porušení spisovnosti je tak možné interpretovat jako odchylku od požadavků na vyjadřování moderátora, může jít o komunikační záměr, o citaci, nadsázku apod. (ke spisovnosti srov. Jílková 2025).

Zároveň je však třeba upozornit, že spisovnost nelze ztotožňovat s výrazovou bezpříznakovostí (neutralitou). Spisovné vyjadřování představuje sice nutnou, nikoli však postačující podmínku naplňování požadavku nestrannosti. Kodifikace, tedy opora pro hodnocení spisovnosti, je však rozpracována jen pro některé jazykové roviny (zejména pro slovní zásobu). I spisovné jazykové prostředky mohou nést hodnotící příznak (např. kodifikované slovo *hloupý* nese příznak expresivní, viz SSJČ), případně o nich kodifikace vůbec nehovoří (např. bezpříznakový vs příznakový slovosled české věty). Proto je třeba řečové jednání moderátora/moderátorky posuzovat nikoli pouze z hlediska formální shody s kodifikovanou normou, ale především z **hlediska komunikační funkce** užitých prostředků a jejich **potenciálu signalizovat názorový či hodnotící postoj** (srov. Krčmová 2017).

3 Postup analýzy

Předložená analýza tří vybraných debatních pořadů ČT se v duchu úvodních teoretických výkladů snaží sledovat (ne)naplňování principu nestrannosti ve sledovaných pořadech ve dvou základních a jedné doplňkové rovině:

(a) První základní rovinou je rovina komunikační funkce výpovědi moderátora/moderátorky. Zde půjde o výklad textu, kontextu a podtextu daných sdělení s cílem postihnout případné odchylky od asertivní a interogativní funkce výpovědi.

(b) Druhou základní rovinou je rovina využitých výrazových prostředků verbální i neverbální povahy z hlediska příznakovosti. Samostatnou položku této roviny analýzy je i vyhodnocení jazykové kultury moderátorů ve smyslu čl. 9.1 a 9.2 Kodexu dle zadání, zejména nakládání se spisovnou češtinou. V této rovině se analýza zakládá na sledování opozic nepříznačkovosti a příznačkovosti a věnuje se hledání konotovaných významů, s nimiž moderátor pracuje při naplňování komunikačních funkcí svých výpovědí („konotací“ se v tradici sémiotického zkoumání rozumí intersubjektivně ustavené, leč subjektivně prožívané vedlejší – emocionální, expresivní, hodnotící aj. – významy užívaných výrazových prostředků např. slov, srov. např. výklad o konotaci a mýtu v Bingell 2002:16-17 nebo výklad o konotacích jazykových a textových, Vaňková, I., Nebeská, I., Saicová Římalová, L., Šlédrová, J. 2005:88-89).

(c) Třetí – doplňující – rovinou je rovina dramaturgického řešení debaty a případné oslabování principu nestrannosti, které by toto řešení mohlo způsobit.

Jak je uvedeno výše, pořady jsou podrobeny analýze samostatně (kap. 5) – zobecnění je předmětem prezentace hlavních závěrů v kap. 4.

4 Hlavní závěry

- Komunikační chování moderátorů/moderátorky sledovaných pořadů **nevykazuje soustavnější sklon** k oslabování principu nestrannosti, k němuž je ČT zavázána zákonem i Kodexem.
- Prvky, které bývají chápány jako nedodržení principu nestrannosti, **se ve sledovaných debatách vyskytly**, a to v různé míře a nesoustavně: moderátor debaty o obraně a bezpečnosti vykazoval inklinaci k posouvání **z role moderátora do role účastníka debaty**, který oponuje (v té době) opozičnímu táboru; moderátor debaty o ekonomice tíhl k **oslabení řídicí roli moderátora**, čímž nepřímo poskytoval větší prostor agresivnějším – ve veřejných debatách zkušenějším – účastníkům (svou pasivitou tedy nezajistil, „*aby poměr mezi diskusními vystoupeními činitelů /.../ byl v souhrnu poskytnutého prostoru přibližně vyrovnaný*“, čl. 6.2 Kodexu ČT).
- Moderátorka „Superdebaty“ se dosti striktně držela nadřazené role nenápadného, ale rozhodného facilitátora diskuse a **nejvíce se blížila naplnění ideálu nestrannosti**, jak je chápou relevantní dokumenty, resp. nejvíce vyhovovala nárokům na „neutralistickou“ pozici moderování, oslabení této role se vyskytlo ojediněle.
- Moderátoři/moderátorka v zásadě **vyhovují nárokům na jazykovou kulturu** vedení debat, jak ji předpokládá Kodex ČT.
- Moderátoři debat o obraně a bezpečnosti i o ekonomice mají sklon ke kladení publicisticky zkratkovitých, nejednoznačných otázek, což účastníkům dovoluje převzít iniciativu, reformulovat otázky, reklamovat jejich znění, žádat jejich zpřesnění apod.
- Scénické řešení studia v zásadě **podporuje požadavek rovnosti** účastníků a nestrannosti moderátora, je však problematické z hlediska možnosti sebeprosazení hostů (se vzdáleností od moderátora se snižuje možnost prosazení vlastního vystoupení hosta se soudržným příspěvkem a reálný vliv moderátora na průběh debaty).

5 Podrobnější výklad zjištění

5.1 Obrana a bezpečnost (moderátor Martin Řezníček)

Tato předvolební debata měla standardní formát tematických debat ČT před volbami 2025: devět účastníků, z toho osm hostů a jeden moderátor. Hosté zastupující vybrané politické subjekty vstupující do předmětných voleb byli rozestavěni do mírného půlkruhu, moderátor je umístěn pohledově vpravo od nich s mírným odstupem a obrácen tak, aby měl hosty po své pravé ruce. Hosté jsou uspořádáni abecedně podle příjmení, shodou okolností tak, že fakticky zástupci vládních stran (v původním půdorysu koalice z počátku volebního období) obsadili pohledově levé křídlo (tři zástupci s reprezentantkou nejsilnější vládní strany na levém okraji – takže ta tvoří jakási protipól k moderátorovi), zástupci opozice pravé křídlo – blíž k moderátorovi. Všichni účastníci debaty stojí a mají před sebou poměrně nízký řečnický pultík se sklenicí vody. Na obrazovce je celkový pohled do studia doplňován záběry na momentálního řečníka a jednotlivé další účastníky (zejména s funkcí zaznamenat reakce politika, o němž aktuální řečník právě hovoří), případně jsou souběžné záběry kompozičně řešeny pomocí předělů na obrazovce tak, aby měl divák současně přehled jednak o řečníkovi, jednak o reagujícím politikovi a zároveň o ostatních účastnících debaty.

5.1.1 Zhodnocení jazykové kultury projevu a komunikačních funkcí výpovědí na pozadí požadavku nestrannosti

Moderátor disponuje vysokou úrovní jazykové kultury a adekvátně ke komunikační situaci užívá spisovný útvar národního jazyka. Analýza však identifikovala **odchyly od neutralistického postoje moderátora**, které se projevují odklonem od interrogativní a asertivní funkce moderátorových výpovědí.

Tento odklon je patrný v případech, kdy moderátor koriguje či doplňuje výroky řečníků a řečníky konfrontuje (tedy zpochybňuje jejich tvrzení), např.:

- 00:16:48 - „To je **přece** zásadní rozdíl mezi akcí a reakcí.“
- 00:21:33 - „**Musíte** mít **ale** partnera pro to jednání, pokud ten partner neexistuje a pokud provádí sabotáže, mimochodem i na území České republiky, tak...“
- 00:51:07 - „Pane Macinko, těch pokusů bylo spoustu **přeci**.“
- 00:54:46 - „**Nezapomínejme**, že součástí Rady bezpečnosti je samozřejmě i Rusko.“
- 00:57:37 - „Ta koalice ochotných byla na světě dříve než setkání na Aljašce“; zde je třeba do interpretace zahrnout i neverbální prostředky, které signalizují převahu nad chybným výrokiem kandidáta. Zjevně tak moderátorův výrok nemá funkci asertivní (nejde jen o věcnou opravu), ale promluva působí triumfalisticky, její komunikační funkce se tedy posouvá směrem k **funkci expresivní**;

- 01:19:05 - „Dobře, tak mi řekněte, **jste analytik vojenský, rozumíte tomu možná více než většinová populace. Tak mi řekněte**, kde si myslíte, že je ta správná hranice výdajů na obranu do české armády?“

Ačkoliv jsme výše uvedli, že asertivní výpovědi (tedy konstatování faktů/prosté sdělování/oznamování) principiálně připouštíme jako projev neutralistického řečového chování moderátora, jazykové prostředky ve výše uvedených výpovědích signalizují funkce jiné:

1. Zápor slovesa **nezapomínejme** signalizuje funkci **varovací (upozornění)**, což může signalizovat zpochybnění předcházejících výroků řečníků.
2. Modifikační částice **přeci, přece, ale** deklarují moderátorovo nesouhlasné stanovisko vůči výroku řečníka. To je v jednom případě posíleno nutnostní modalitou (modální sloveso *musíme*). Nejedná se tedy o bezpříznakovou asertivní konstataci faktů, nýbrž o výpovědi s **funkcí expresivní**. Zároveň je jako argument pro interpretaci výroku jako vlastního stanoviska třeba podotknout, že v moderátorově korekci výroku chybí konkrétní údaje (např. v reakci na P. Macinku – kolik bylo pokusů o diplomatické jednání s Ruskem).
3. Poslední citovaná promluva z části nese interogativní funkci, protože moderátor se dotazuje na informaci/názor („Dobře, tak mi řekněte... kde si myslíte, že je ta správná hranice výdajů...?“), zčásti nese funkci asertivní ve sdělné části („jste analytik vojenský, rozumíte tomu možná více než většinová populace“), nicméně do té se promítá i funkce **expresivní**, protože implicitně hodnotí kompetence účastníka diskuse (*rozumíte tomu možná více*). Moderátor tímto zároveň do určité míry modifikuje komunikační roli diskutujícího a posouvá jej z pozice reprezentanta politického subjektu do role experta, což redefinuje jeho postavení v debatě a posouvá možný dojem ze samotného politického subjektu (jako by říkal „toto je strana, která má experty“).

U některých moderátorem položených *otázek* je také interogativní funkce potlačena, a to ve prospěch funkce **expresivní**:

- 00:17:22 – „Trojice mladých pilotů, kteří **jeli na výlet tehdy jako zelení mužíci na dovolenou?**“; použité přirovnání vytváří silně expresivní výpověď, jejímž záměrem je zesměšnit a devalvovat předcházející výrok kandidáta;
- 30:14 - „Je tady někdo, kdo by neposlal, takže všichni byste poslali, všichni byste pomohli? (...) **Včetně vás, pane Štefče?**“; oslovení jednoho z účastníků, jímž moderátor implicitně vyjadřuje údiv nad jeho odpovědí, vytváří hodnotící rámec, účastníka vyčleňuje jako potenciálního nositele problematického stanoviska;
- 58:50 - „Lepší podmínky, zvýšení ohodnocení, **a to podle vás podvede k tomu**, že se najednou najde 5000 vojáků, kteří budou ochotni vstoupit do armády?“;
- 01:04:07 - „(...) pane Víchu, vy mluvíte o odchodu z NATO. Česko bude v takovém případě muset mít mnohem větší armádu, než má dosud. **Tak mě jenom zajímá**, jestli byste zavedl vojenskou, povinnou vojenskou službu nebo jak byste tohle to řešili?“.

Fráze *a to podle vás, tak mě jenom zajímá* oslabují interogativní funkci doplňujících otázek, moderátor jimi totiž implicitně zpochybňuje předcházející výrok řečníka. Tím vyznění daných otázek přechází **k funkci expresivní**, a tedy k implicitnímu hodnocení hosta.

Během diskuse se ve výpovědích moderátora uplatňují i **direktivní** výpovědi, kterými moderátor vyzývá debatéry k reakci a uděluje jim slovo, případně jimi přerušuje či usměrňuje konflikt mezi diskutujícími. Takové řečové chování je zcela v souladu s komunikační rolí moderátora, která implikuje řízení diskuse, a vnímáme jej tedy nepříznakově (např. 01:02:16 „Pane Šlachto, prosím, prosím, buďme džentlmeni“, „Pánové, nechte dámu, prosím“, „Pánové, pánové, prosím, prosím, prosím“), pokud prostřednictvím takového řízení nefavorizuje některého z kandidátů.

Analýza však ukazuje, že na několika místech jsou **direktivy užívány ve prospěch zástupkyň nejsilnější vládní strany**, např.:

- 01:07:57 - Debatérka si bere slovo a nerušeně hovoří déle než dvě minuty (do 01:10:04), načež moderátor její vystoupení uzavírá slovy „Pojďme k dalším tématům“. Tímto postupem jí fakticky přiznává privilegované postavení v diskusi, neboť její vystoupení funguje jako shrnutí a zároveň závěr celého tematického bloku.
- 01:11:45 - V rámci „ankety“, jejíž průběh moderátor vymezil jako odpovědi typu ano/ne, umožní též účastníci odpovídat souvislým projevem po dobu zhruba tři čtvrtě minuty (do 01:12:21) a opět její vystoupení uzavírá celý anketní blok. U třetí otázky je režim odpovědí již výrazně rozvolněn; účastnice opět vystupuje jako poslední a disponuje nejdelším prostorem. Opakované přenechání závěrečného slova též debatérce tak vytváří dojem její zvýhodněné pozice v rámci diskuse.
- 01:22:34 - Moderátor se pokouší účastnici přerušit („Paní Černochová, děkuji za krátkou reakci“), avšak neúspěšně – výzva zklidní ostatní diskutující, nikoli však řečníci samotnou. Následující vyhrocená polemická výměna mezi účastníky trvá přibližně do 01:23:59; moderátor dokonce vystupuje zpoza pultíku, aby alespoň část diskutujících uklidnil. Po uklidnění situace však znovu uděluje slovo právě této účastnici, čímž její komunikační dominance v daném segmentu debaty pokračuje.

5.1.2 Komunikační role moderátora

Jak jsme poukázali výše, moderátor se v několika pasážích odklání od interogativních či asertivních řečových aktů. To dokládá změnu jeho komunikační role – v momentech, kdy vznáší námitku či vyjadřuje nesouhlasné stanovisko (výpovědi s funkcí expresivní) **redefinuje svou komunikační roli z moderátora v účastníka diskuse**, např.:

- 00:16:44 - Kandidát cituje 1. článek Severoatlantické smlouvy a moderátor proti jeho vystoupení vznáší námitku „To je přeci zásadní rozdíl mezi akcí a reakcí“;
- 00:21:29 - Moderátor vstupuje do diskuse jako její účastník: „Musíte mít ale partnera pro to jednání, pokud ten partner neexistuje a pokud provádí sabotáže, mimochodem i na

území České republiky, tak...“;

- 00:49:56 – dochází k oslabení komunikační dominance moderátora, protože účastníci začnou **reklamovat znění položené otázky** a moderátora instruovat, jak má otázka znít, zejména J. Černochová 00:50:30: „Pane Řezníčku, musí se to orámovat (...)“.
- 00:51:13, 00:57:01, 01:05:49 - Moderátor se s účastníky diskuse spoří, a vstupuje tak do role názorového odpůrce prostřednictvím námitek a korekcí: „Pane Macinko, těch pokusů bylo spoustu přeci“; „NATO je jenom tak silné, jako jsou silné členské státy, stejně budou členské státy se pořád rozhodovat, jestli do toho pošle své vojáky, nebo ne“; „(...) jak byste v takovém případě, to znamená Česká republika mimo NATO, zajistili bezpečnost Česka? **Protože by to bylo daleko dražší. Asi byste nebyli schopni to zajistit ani s tímhle tím počtem vojáků.**“
- 01:04:24 – Kandidát položí řečnickou otázku („Pane redaktore. Takže stokrát jsme to řekli a teď to tady řeknu po 101. Vy jste viděl v našem programu to, že chceme vystoupit z NATO nebo z Evropské unie?“), na kterou moderátor reaguje, jako by to byla skutečně otázka, čímž se opět staví do role názorového oponenta.

5.2 Ekonomika (moderátor Daniel Takáč)

I tato předvolební debata měla standardní formát tematických debat ČT před volbami 2025: devět účastníků a účastnic, z toho osm hostů a jednoho moderátora, hosté zastupující vybrané politické subjekty vstupující do předmětných voleb byli rozestavěni do mírného půlkruhu, moderátor je umístěn pohledově vpravo od nich s mírným odstupem a obrácen tak, aby měl hosty po pravé ruce. Hosté jsou uspořádáni abecedně podle příjmení. Všichni účastníci debaty stojí a mají před sebou poměrně nízký řečnický pultík se sklenicí vody. Na obrazovce je celkový pohled do studia doplňován záběry na momentálního řečníka a jednotlivé další účastníky (zejména s funkcí zaznamenat reakce na toho, co řečník zrovna říká), případně dalšími prvky (předěly).

5.2.1 Zhodnocení jazykové kultury projevu a komunikačních funkcí výpovědí na pozadí požadavku nestrannosti

Moderátor disponuje vysokou úrovní jazykové kultury a adekvátně ke komunikační situaci užívá spisovný útvar národního jazyka. Odchytku představuje tvar přídavného jména v jedné z úvodních řečnických otázek (00:00:38 - „Jsou Češi **bohatý**?“). Tato jazyková chyba však představuje odchylku ojedinělou, která nenarušuje celkový dojem vysoké úrovně jazykové kultury moderátora.

Ve výpovědích moderátora se vhodně uplatňují interogativní, asertivní a bezpříznakové direktivní funkce, nicméně i v tomto případě zachytila analýza jisté odchylky.

První takovou odchylku představuje otázka, zda Česká republika „prosperuje, nebo neprosperuje“ (00:03:26), která uvozuje první tematický blok. Formulace je sama o sobě

problematická (a to i v případě, že ji budeme chápat jako publicistickou zkratku), neboť není zřejmé, vůči čemu má být prosperita posuzována, natož které indikátory ji určují, což je patrné i z některých výroků kandidátů (00:12:56 – V. Pikora: „(...) tím se můžeme chlubit ve chvíli, kdy se budeme porovnávat s nějakými slabými ekonomikami, ale když se budeme porovnávat se Spojenými státy, tak je to trapně málo“; 00:13:12 - L. Dušek: „Ta odpověď na otázku je smíšená (...)“). **Informační hodnota** interogativní výpovědi je tak v tomto případě **oslabena**.

V této úvodní části debaty pak navazující otázka interogativní funkci ztrácí ve prospěch funkce **expresivní**, a to v případě, kdy moderátor řečníci otázkou konfrontuje. Signalizací takové konfrontace jsou jednak neverbální prostředky (skákání do řeči, klesavá kadence), jednak užití větného záporu:

- 00:03:36 – J. Bobošíková: „(...) růst 2,1 %, který predikuje prognóza pana Stanjurova na ministerstvu financí...“

Moderátor: „To **není** růst?“

V pokračující diskusi v rámci tohoto prvního tematického bloku pak moderátor ponechává ministru Stanjurovi, tedy zástupci nejsilnější vládní strany, v porovnání s ostatními řečníky větší prostor pro vyjádření (00:16:18–00:18:35) a pro odpověď na doplňující otázku (00:17:02 – „A ten rostoucí dluh? (...) To není signál toho, že je něco špatně v té ekonomice?“). Do ministrovy interpretace vývoje státního dluhu moderátor výrazněji nevstupuje, čímž mu ponechává roli odborníka a tím **modifikuje i obraz politického subjektu**, za nějž host vystupuje.

Domníváme se, že otázka nastolená ve druhém tematickém bloku **princiálně nemůže naplňovat požadavek na vyrovnaný prostor** pro všechny účastníky diskuse. Moderátor ji formuluje jako srovnání dvou vládních období: 00:18:37 – „Která vláda lépe zvládla krizi?“ – přičemž je míněna vláda A. Babiše v souvislosti s pandemií Covid-19 a vláda P. Fialy v souvislosti s krizí vyvolanou válkou na Ukrajině. Takto položená otázka je problematická ze dvou důvodů. Zaprvé, může být vnímána jako zavádějící, protože každá z uvedených krizí představuje odlišný společenský a politický kontext; není proto zřejmé, podle jakých kritérií by měly být tyto situace v rámci diskuse srovnávány (opakuje se podobný komunikační vzorec jako u výše uvedeného příkladu s prosperitou a opět se nabízí možnost, že jde o podlehnutí svodům publicistické zkratky). Zadruhé, formulace otázky implicitně vybízí ke konfrontační výměně mezi představiteli vládní koalice a opozice, případně k jejich konfrontaci ze strany dalších diskutujících, čímž je staví do defenzivní pozice.

Další výpověď, u níž **realizace interogativní funkce nebyla úspěšná**, neboť nepřinesla odpovědi účastníků (kromě L. Duška), otvírala třetí tematický blok diskuse (00:40:13 – „Kolik se bude platit na úrocích za čtyři roky, pokud vy budete ministr, ministryně financí (...)?“). Ani po doplňujících otázkách moderátora nevedli kandidáti konkrétní údaj, místo toho obsah otázky kritizovali:

- 00:40:16 – V. Pikora: „Ono to matematicky nesedí, ono to záleží na tom, kolik budou stát státní dluhopisy, to se v tuhle chvíli nedá říct, to je věštění z koule (...)“

A. Schillerová: „Samozřejmě, samozřejmě.“

V některých momentech debaty se ve výpovědích moderátora objevují formulace s **expresivní** funkcí:

- 00:52:36 - „Jak, jeden konkrétní krok, který to udělá? Já asi nepamatuju volby, kdy by někdo nechtěl bojovat s šedou ekonomikou.“ Otázka je doplněna hodnotícím komentářem, který relativizuje politikovu výpověď.
- 00:56:45 - „Konkrétní věc z vás očividně nedostanu.“ Výrok obsahuje zřetelný prvek ironického či rezignovaného hodnocení odpovědi diskutujícího.
- 01:33:55 - Další příklad představuje otázka adresovaná P. Vokřálovi: „Řekněte mi, prosím, jednu věc. Když se podívám, s dovolením, na Slovensko, tak tam padala před volbami celá řada slibů, některé podobné – neříkám stejné, podobné – jaké slyšíme i tady /...výčet slibů.../. Co teď vidíme: na Slovensku třikrát konsolidovaly /... následuje výčet opatření, která dokládají nedodržení slibů.../ a tak dále, a tak dále, mohl bych dlouho pokračovat. Jak chcete garantovat nebo čím chcete garantovat, že po volbách něco podobného nenastane i v České republice?“ Takto formulovaná promluva má vedle interogativní roviny i silný **rámující efekt**: otázka je předem zasazena do interpretace, která implicitně poukazuje na varovný scénář (*aby Česká republika neskončila podobně jako Slovensko*). Komunikační funkce této promluvy se tak nese prvky **funkce varovací a expresivní**, neboť adresáta staví do pozice, v níž musí reagovat na předem naznačené negativní srovnání.

V uvedených případech tak moderátorova promluva plní funkci **expresivní, neboť implicitně naznačuje postoj moderátora vůči kvalitě či konkrétnosti odpovědí účastníků diskuse**.

Odchylku od neutralistických výpovědí s direktivní funkcí analýza zaznamenala ve chvíli, kdy moderátor při projevu V. Pikory redefinuje původní otázku týkající se životní úrovně na konkrétnější dotaz o výši příjmů (01:27:08 - „Spíš mi řekněte, o kolik lidé vydělají víc.“). Direktivní výpovědí tak zužuje dosavadní relativně otevřené téma na jeden specifický ekonomický ukazatel.

5.2.2 Komunikační role moderátora

Na několika místech debaty dochází k oslabení nadřazené komunikační role moderátora, který by měl jako reprezentant média a organizátor diskuse řídit její průběh a rozdělovat prostor jednotlivým účastníkům. V některých situacích se však moderátor dostává spíše do pozice defenzivní. Účastníci diskuse pak upozorňují na nerovnost v distribuci času pro jednotlivé řečníky a fakticky průběh debaty zpochybňují¹:

- 00:03:36 – J. Bobošíková: „(...) růst 2,1 %, který predikuje prognóza pana Stanjury na ministerstvu financí...“

---

¹ Zpochybňování formulací otázek a reklamace průběhu debaty, oslabování facilitační role moderátoru jsou pochopitelně běžnou taktickou výbavou politiků vstupujících do podobných debat. V této analýze se omezuje na příklady, kdy je možné ve větší míře obhájit věcnou oprávněnost podobných námitek.

Moderátor: „To není růst?“

J. Bobošíková po této doplňující otázce moderátora vrací k jeho původnímu dotazu, čímž ho staví do komunikačně slabší pozice: „**Vy jste se mě ptal**, jestli prosperuje, nebo neprosperuje, podle mě není tak vysoký růst, aby zakládal na prosperitu.“

- 00:32:00 - M. Šichtařová se ohrazuje vůči moderaci: „Vždyť já Vám na to odpovídám“ a později „(...) kdybyste mě nechal domluvit.“
- 00:40:15 – Během druhé **anketní** otázky týkající se výše dluhu se rozeběhne diskuse, v níž Z. Stanjura dostává nerušený prostor pro de facto krátkou makroekonomickou přednášku (od zhruba 00:43:03 do 00:44:18), čímž se díky absenci řízení ze strany moderátora dostává do pozice experta.
- 00:48:29 – Moderátor snažící se dát slovo jiné účastnici usměřňuje právě hovořící kandidátku: „Paní Schillerová... prosím...“
A. Schillerová: „Ne, já jsem na to ještě nereagovala, protože jsem se rozčilila kvůli té dopravě.“
Moderátor vysvětlováním vstupuje do defenzivy: „Jak to? No, reagovala jste, že – že se ke konkrétnímu číslu nezavázete...“
- 01:03:18 – Z. Stanjura se ohrazuje proti nerovnosti v distribuci času na vystoupení (viz pozn. 1 pod čarou): „Ostatním jste nechal velký prostor a mě ve dvacáté vteřině ten prostor chcete vzít, to není fér.“ Moderátor na to reaguje opět defenzivním vysvětlováním: „Protože jste o tom ještě nezačal mluvit, pane ministře, tak prosím: jedno opatření, druhé opatření“.
- 01:25:49 - Proti nerovnoměrné distribuci času se ohrazuje účastník V. Pikora: „Pan ministr má absolutně největší prostor tady“.

Tato ohrazení tak nemusí být aktivním manévrem zaměřeným na oslabení moderátora, ale mohou poukazovat na reálnou moderátorovu pozici, která je ze strany účastníků vnímána jako slabá, a proto moderátora potlačují do defenzivy.

Moderátor, který má mít v diskusi roli řídící, na několika místech tuto roli neplní a tím se mění struktura debaty, a to už od začátku:

- 00:03:20 - Moderátor avizuje otázku, na kterou budou odpovídat všichni („prosperita ekonomiky“), načež po první odpovědi J. Bobošíkové začne moderátor vyvolávat **k reakcím**, dodatečně se pak pokouší k avizované struktuře „kolečka“ vrátit (00:09:06 „Jsou tady ostatní a ostatní mají také právo...“/.../ „Paní Bobošíková, prosím, nejste tady sama“, výměna mezi J. Bobošíkovou a Z. Stanjurou však pokračuje).
- 00:44:19 – Mezi A. Schillerovou a Z. Stanjurou probíhá výměna týkající financování dopravy, a to prakticky bez zásahu moderátora a s opakovanými osobními osočeními mezi účastníky střetu (00:46:15 - A. Schillerová: „Necháte mě domluvit? Necháte mě domluvit?“ „Protože vy lžete, protože vy lžete“; později – 00:47:32 – Z. Stanjura: „Vy to máte pomotané“, A. Schillerová: „Ne já to nemám pomotané, vy lžete“). Následně se

A. Schillerová dokonce dostává do role, v níž klade otázky Z. Stanjurovi (00:47:10 - „Kolik je tam dotace ze státního rozpočtu? Tak to řekněte.“), vůči čemuž se Z. Stanjura ohrazuje a **prakticky tím upozorňuje na nedostatečnou fascilitaci ze strany moderátora**: „Pane Takáči, kdo to řídí tu debatu?“

- 00:24:10 – Z. Stanjura: „(Babišova vláda) podporovaná Vašimi komunisty.“
J. Bobošíková: „Jakými mými komunisty? Počkejte. Jakými mými komunisty?“
Z. Stanjura: „Vašimi komunisty.“
J. Bobošíková: „Já nemám žádné komunisty.“
Z. Stanjura: „Jo, kandidujete za komunisty.“
J. Bobošíková: „Ne, já nekandiduji za komunisty, já kandiduji jako nezávislá za hnutí Stačilo!“
Z. Stanjura: „Už jste jednou kandidovala za komunisty. (...) Já vím, že nejste členka, ale kandidujete za komunisty.“
J. Bobošíková: „Za jaké komunisty? Pane redaktore, udělejte prosím pořádek. Komunisté v těchto volbách jako politická strana nekandidují.“
Moderátor: „Kandidují jako součást koalice Stačilo!“
J. Bobošíková: „Ne jako součást koalice, promiňte, ne, Stačilo! není koalice. Stačilo! není koalice. (...) Já nevím, pane redaktore, proč vy tady, ve veřejnoprávní televizi, matete tady veřejnost s tím, že Stačilo! je koalice? Stačilo! není koalice (...)“

Během této výměny, která trvá do 00:25:23, se J. Bobošíková dvakrát obrací na moderátora a upozorní ho na jeho nedostatečné řízení diskuse, resp. na klamavé jednání subjektu, který moderátor reprezentuje. Moderátor tak ztrácí autoritu nejen z hlediska předpokládané nadřazené komunikační role, ale i jako autorita, která by měla v diskusi poukazovat na fakta, vyžaduje-li to komunikační situace, jako tomu bylo v tomto případě.

5.3 Superdebata (moderátorka Marcela Augustová).

Tato předvolební debata kopírovala standardní formát předcházejících tematických debat ČT před volbami 2025, byť v jiném interiéru (ztemnělé prostory Národního muzea): devět účastníků, osm hostů a moderátorka, hosté zastupující vybrané politické subjekty, „které mají největší šanci uspět“ (moderátorka v úvodu) byli rozestavěni do mírného půlkruhu, moderátorka je umístěna pohledově vpravo od nich s mírným odstupem a obrácena tak, aby měla hosty po pravé ruce. Hosté jsou uspořádáni abecedně podle příjmení zprava doleva. Všichni účastníci debaty stojí a mají před sebou poměrně nízký řečnický pultík se sklenicí vody. Na obrazovce je celkový pohled do prostor Národního muzea doplňován záběry na momentálního řečníka a jednotlivé další účastníky (zejména reagující), případně dalšími prvky (předěly).

5.3.1 Zhodnocení jazykové kultury projevu a komunikačních funkcí výpovědí na pozadí požadavku nestrannosti

Moderátorka se vyjadřuje spisovně a při kladení otázek i oslovování jednotlivých kandidátů vhodně obměňuje formulace tak, aby byl zachován význam položených otázek a zároveň nedocházelo k mechanickému opakování týchž výrazů. Tato variabilita formulací přispívá k přehlednosti diskuse – diskutující i divák mohou sledovat tematickou linii debaty, aniž by se ztrácel její smysl, přičemž nedochází k monotónnímu opakování identických jazykových prostředků.

Analýza komunikačních funkcí výpovědí moderátorky odhalila **neúspěšnou realizaci interogativní funkce výpovědí**, a to ve dvou částech diskuse, během kterých hosté deklarovali neporozumění otázce:

- 01:32:38 – Moderátorka: „Tak kdo je **pro** právo veta v zahraničně bezpečnostních otázkách, respektive **pro jeho zrušení**, prosím ruku nahoru?“
P. Fiala: „Jako p...pro právo veta?“
Moderátorka: „Pro zrušení práva veta.“
T. Okamura: „**Vy jste dala nesrozumitelnou otázku.**“
- 00:50:45 – Moderátorka: „A opět je čas na reakci a o tu poprosím Víta Rakušana.“
V. Rakušan: „**Já úplně nevím, na co z toho mám reagovat**, ale pokusím se něco k tomu...“
Moderátorka: „Zestátnění ČEZu?“
Na otázku zestátnění ČEZu ale řečník dále **nereaguje** a ve svém projevu komentuje ekonomický růst, aniž by byl moderátorkou vrácen k tématu.

Na dvou místech jsme pak zachytili uplatnění **expresivní funkce** výpovědí:

- 00:28:15 – „Pánové, pánové, děkuji za **vnesené emoce**“; jedná se o hodnocení chování účastníků.
- 1:01:13 – Moderátorka expresivním obrazným výrazem reaguje na projev T. Okamury: „Padlo tady slovo rozkrádání, to je docela **ostré.**“

Stejně jako v předchozích analyzovaných případech se i zde uplatňují **direktivní** výpovědi, kterými moderátorka vyzývá debatéry k reakci a uděluje jim slovo, případně jimi přerušuje či usměřňuje konflikt mezi diskutujícími (např. „Prosím, ještě Robert Šlachta“; „Reaguje Petr Fiala. A pak dostanou slovo pánové“; „Děkuju, pane Macinko, prosím“). Takové řečové jednání je v souladu s komunikační rolí, která implikuje řízení diskuse, a vnímáme jej nepříznakově, pokud prostřednictvím takového řízení moderátorka nefavorizuje některého z kandidátů.

Ve výše uvedeném smyslu může odchylku – v kontextu celé debaty ojedinělou – od bezpříznakových direktivních výpovědí naznačovat pasáž prvního kola dotazování, v němž byla tématem „vize pro Česko“. Jen jediného kandidáta moderátorka upozornila na to, že by ve

své odpovědi neměl komentovat jednání jednotlivých politických subjektů: „Pane Šlachto, jak Vy si představujete budoucnost Česka a teď prosím **bez ohledu na politickou reprezentaci** (...)“. Ostatní však svůj prostor využili pro více či méně explicitní kritiku soudobé vládní garnitury, moderátorka jejich projevy nekorigovala, např. 00:08:37 - K. Konečná: „(...) proto se domnívám, že bychom měli být především zemí, kde budou **vládnout lidé, kteří budou respektovat vůli občanů, a to se zatím bohužel neděje** (...)“; 00:10:43 - T. Okamura: „(...) samozřejmě chceme odmítnou emisní povolenky ETS2, které **odsouhlasila Fialova vláda** (...)“. Na druhou stranu je však nutné dodat, že zmíněný R. Šlachta přes moderátorčinu instrukci svůj projev skutečně posouvá do roviny polemiky se soudobou vládou (00:12:39 – „Já to možná vezmu z jiné strany, protože před čtyřmi roky jsme tady stáli většinou, nebo ve skoro podobném sestavení a slyšeli jsme ty sliby (...) a já bych chtěl, možná opačně než co ta vaše otázka byla, tu politickou reprezentaci, na kterou naši občané budou hrdí (...)“) a moderátorka jeho řeč nepřerušuje. V další části debaty, která tematizovala možná koaliční partnerství, si zmíněný Robert Šlachta po upozornění moderátorky, které naznačuje, že se zmíněný řečník nedržel tématu (00:25:24 – „Já jsem se ptala ale úplně jednoduše, kdo je nejpřirozenější koaliční partner.“), reklamuje průběh debaty poukazem na nedostatek prostoru pro sebe („Vy jste nechala tady domluvit všechny, já tady, pan ministr mi tady říkal před tím, že doufá, že Přísaha se nedostane do Sněmovny (...)“).

V kontextu celé Superdebaty má tato konfrontace s jedním politikem spíše epizodní povahu a necharakterizuje typický přístup moderátorky.

5.3.2 Komunikační role moderátorky

Moderátorka svou komunikační roli chápe jako roli nenápadného facilitátora debaty (např. 00:14:08 - „Pokračujeme prosím dál.“). Obtížně, ale většinou úspěšně se prosazuje při udělování slova, viz např.: 00:21:04 – přes výměnu K. Havlíčka a P. Fialy říká „Paní Konečná, prosím...“ a pokračuje v kladení otázky reprezentantce Stačilo! Podobně dokáže o chvíli později udělit slovo T. Okamurovi přes výměnu K. Konečné a P. Fialy, aniž tuto výměnu komentuje. V tomto ohledu se moderátorce tedy daří udržet si svou řídicí roli v debatě.

Výše jsme upozornili na pasáž (01:33:12), v níž moderátorka nepoložila otázku zcela jasně. Pro vyjasnění otázku přeformuluje, nicméně účastníci její moderaci nerespektují – místo toho, aby hlasovali, jak je moderátorka vyzvala, vedou diskuse, pro diváka nepřiliš srozumitelné, mezi sebou. Moderátorka se snaží situaci vyrovnat tím, že osloví jednoho z účastníků a udělí mu slovo k tématu. Tím se však zcela ztrácí její výzva k hlasování, ke kterému nakonec vůbec nedojde. Na tomto místě je tak patrná **částečná ztráta řídicí role moderátorky**.

Zároveň v diskusi nastaly momenty, v nichž účastníci upozornili na nevhodné technické, resp. scénické řešení debaty:

- 01:30:33 – V. Rakušan poté, co jej moderátorka oslovila: „Děkuju, já **občas neslyším**, z tamtoho koutku od pana Havlíčka a podobně.“

- 01:31:34 – R. Šlachta rovněž po udělení slova: „Já jenom, tady ten koutek, to není jen pan Havlíček, ale i pan Fiala, oni se tam dohadují, **takže to neslyšíme** kvůli oboum (...).“

Z citovaných výroků je patrné, že prostorové uspořádání účastníků – kdy zmínění P. Fiala a K. Havlíček stáli vedle sebe a zároveň nejblíže moderátorce – přispívalo k tomu, že jejich vzájemné polemické výměny místy překrývaly další průběh debaty. V takových situacích mohli někteří z ostatních účastníků obtížně sledovat aktuální otázku nebo výzvu moderátorky, což vedlo k nerovným komunikačním podmínkám v diskusi. Vzniklá situace by proto vyžadovala důslednější prosazování řídicí funkce moderátorky, zejména ve smyslu přerušování paralelních polemik a jasného navracení diskuse k moderovanému pořadí vystoupení.

Autorita moderátorky a její řídicí a facilitační role jsou oslabeny i v následujících pasážích:

- 00:25:20 – R. Šlachta si stěžuje na nerovnost v udělování času, čímž zpochybňuje roli moderátorky jako spravedlivého řídicího („Vy jste nechala domluvit všechny.“);
- 00:26:58 - P. Macinka se přes výzvu moderátorky snaží udržet si slovo („Jen dořeknu.“);
- 00:31:58 - Moderátorka postupně facilitačtorskou autoritu ztrácí, když se jí nedaří přerušit výměnu K. Havlíčka a P. Fialy a udělit slovo K. Konečné;
- 00:50:45 – Moderátorka: „A opět je čas na reakci a o tu poprosím Víta Rakušana.“

V. Rakušan: „Já úplně nevím, na co z toho mám reagovat, ale pokusím se něco k tomu...“

Moderátorka: „**Zestátnění ČEZu?**“

Na otázku zestátnění ČEZu ale řečník dále **nereaguje** a ve svém projevu komentuje ekonomický růst, nerespektuje tedy tematické vymezení, které moderátorka jeho projevu dodatečně stanovila, což moderátorka ponechává bez komentáře;

- 01:43:25 – podobně jako v první citaci zde P. Fiala upozorňuje na nedostatek prostoru pro vyjádření, čímž zpochybňuje roli moderátorky jako spravedlivého řídicího („Mám dojem, že jsem se nemohl vyjádřit k této otázce, ale dobře, nechám to být“);
- 01:43:59 – ačkoliv moderátorka položila tzv. anketní otázku, na kterou vyžaduje jednoslovnou odpověď („A prosím jednu zemi.“), P. Macinka ve své rozsáhlejší odpovědi hodnotí výrok protikandidáta, do čehož moderátorka nezasahuje. Tím je jeden účastník nadreprezentován a opět je oslabena řídicí komunikační role moderátorky.

6 Použitá literatura

- Bingell, J. (2002): *Media Semiotics. An Introduction*. Manchester and New York: Manchester University Press
- Čmejrková, S. (2003): *Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu*. In: Čmejrková, S., Hoffmannová, J. (eds): *Jazyk, média, politika*, Praha: Academia, 80-115.
- Daneš, F., Grepl, M., & Hlavsa, Z. (1987): *Mluvnice češtiny 3. Skladba*. Praha: Academia.
- Grepl, M., & Karlík, P. (1995): *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny
- (2003): *Kodex České televize. Zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání*. Praha: Česká televize.
- Gunter, B. (1997): *Measuring Bias on Television*. Luton: John Libbey Media.
- Jílek, V., Bednaříková, B., Svobodová, J. et al. (2016): *Jazyk moderátorů Událostí, hlavního zpravodajského pořadu České televize*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Jílková, L. (2025): *Jak moc nás to posunulo.? Současná mediální čeština*. Praha: Academia.
- Krčmová, M. (2017): „Příznakovost jazykových prostředků.“ In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.), *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny*. <https://www.czechency.org/slovník/PŘÍZNAKOVOST%20JAZYKOVÝCH%20PROSTŘEDKŮ> (poslední přístup: 2. 3. 2026).
- Vaňková, I., Nebeská, I., Saicová Římalová, L., Šlédrová, J. (2005): *Co na srdci, to na jazyku*. Praha: Nakladatelství Karolinum
- Westerstahl, J. (1983): *Objective News Reporting: General Premises*. *Communication Research*, 10, s. 403–424.
- Zákon 483/1991 Sb., o České televizi, Česká národní rada ze dne 7. listopadu 1991, v platném znění.